

Verplichte paragrafen

2.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing wordt de financiële positie van de gemeente beschreven. Ook moeten gemeenten hier enkele verplichte financiële kengetallen opnemen.

Risicobeheersing en weerstandsvermogen heeft u geregeld in de nota risicomangement en weerstandsvermogen.

2.1.1 Het weerstandsvermogen is voldoende

Het weerstandsvermogen is toereikend om de financiële gevolgen van risico's te kunnen opvangen. Op basis van het risicoprofiel van de gemeente Heerenveen per mei/juni bedraagt het benodigd weerstandsvermogen € 17 miljoen. Het beschikbare weerstandsvermogen bedraagt € 15,6 miljoen. De ontwikkeling van het weerstandsvermogen is weergegeven in tabel 1.

Verloop weerstandsvermogen	2018	2019	2020	2021
Stand 1 januari	15.600	17.000	17.000	17.000
Mutaties				
Mutatie risicoprofiel	1.400	0	0	0
Totaal mutaties	1.400	0	0	0
Stand per 31 december	17.000	17.000	17.000	17.000

Tabel 1: Samenstelling weerstandsvermogen 2018-2021 (x € 1.000)

Het beschikbare weerstandsvermogen gedeeld door het benodigde weerstandsvermogen op basis van het risicoprofiel vormt de ratio van het weerstandsvermogen. Deze ratio kan aan de hand van tabel 2 worden beoordeeld.

Ratio	Waardering	Betekenis
>2	A	Uitstekend
1,4 – 2,0	B	Ruim voldoende
1,0 – 1,4	C	Voldoende
0,8 – 1,0	D	Matig
0,6 – 0,8	E	Onvoldoende
< 0,6	F	Ruim onvoldoende

Tabel 2: Beoordeling ratio weerstandsvermogen

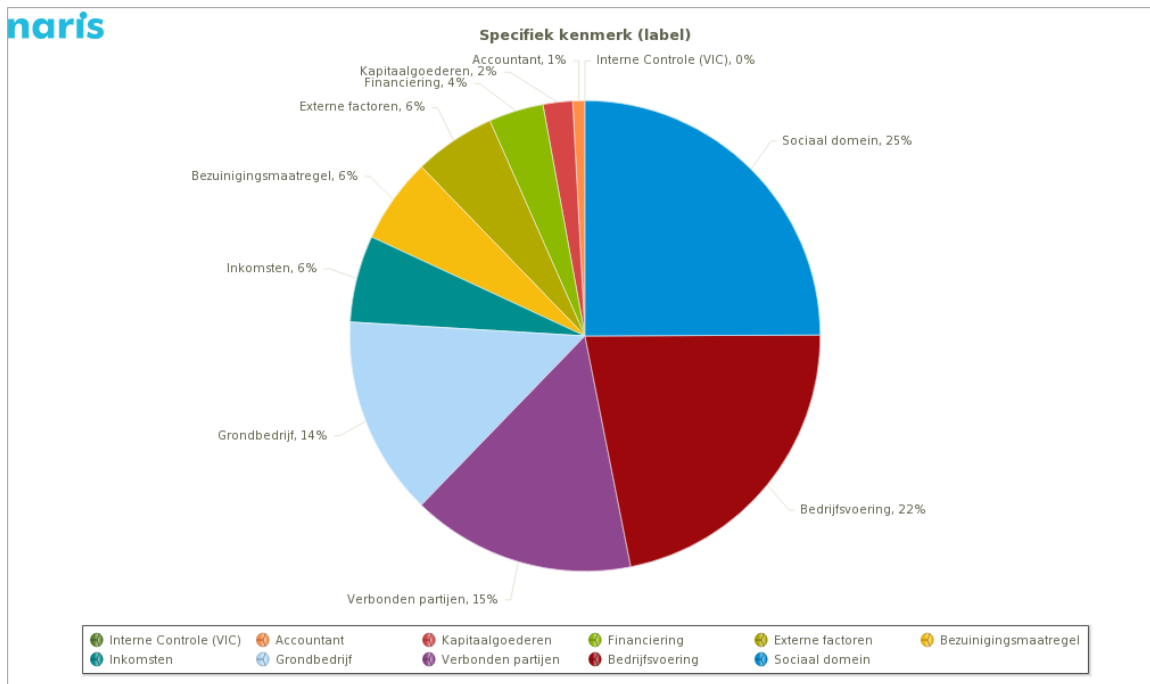
De gemeente streeft naar een voldoende weerstandsvermogen (waarderingcijfer C). Dit omdat bij de berekening van het benodigd weerstandsvermogen rekening wordt gehouden met een verhogende factor. De ratio en de waardering van de gemeente zijn weergegeven in afbeelding 1.

$$\text{Ratio} = \frac{\text{Beschikbare weerstandsvermogen € 17.000.000}}{\text{Benodigd weerstandsvermogen € 17.000.000}} = 1$$

Waardering en betekenis : C

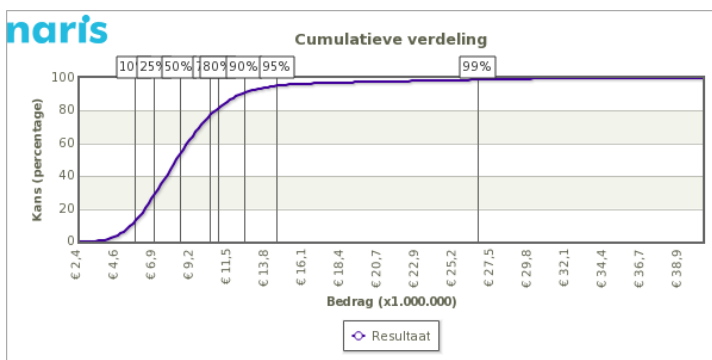
Afbeelding 1: Actuele ratio en waarderingcijfer

Het totale risicoprofiel (mei/juni 2017) van de gemeente Heerenveen kan over labels worden verdeeld. Dit is weergegeven in afbeelding 2.

Afbeelding 2: Risicoprofiel verdeeld over labels

Op basis van bovenstaand risicoprofiel wordt een risicosimulatie (een berekening van het benodigde weerstandsvermogen) uitgevoerd, deze is weergegeven in afbeelding 3. Het weerstandsvermogen bij 90% zekerheid komt op € 17,0 miljoen.

Afbeelding 3: Risicosimulatie

Zekerheidspercentage	Bedrag	Statistieken	Waarde
10%	€ 5.488.398	Minimum	€ 2.166.462
25%	€ 6.669.822	Maximum	€ 40.280.527
50%	€ 8.254.656	Gemiddeld	€ 8.862.696
75%	€ 10.076.538	Standaarddeviatie	€ 3.690.553
80%	€ 10.588.132	Absolute maximum	€ 64.296.632
90%	€ 12.176.432	Trekkingen	100.000
95%	€ 14.150.707		
99%	€ 26.368.893		

Tabel 3: Risicosimulatie

2.1.2 Top 10 grootste risico's

Met grootste worden de risico's bedoeld die door kans van optreden en gevolg het meeste invloed hebben op het weerstandsvermogen. In tabel 4 is de top 10 van grootste risico's opgenomen, per mei/juni 2017.

Risico	Kans van optreden	Omvang	Maatregelen
Dat de zorgvraag in de jeugd van 10% alsnog optreedt	50%	€ 500.000 – € 1.800.000	Vroegtijdig signaleren en inzet op preventie. Resultaatgerichte afspraken met zorgaanbieders die specialistische zorg leveren, over onder andere de duur van de zorg.
Als de samenwerking niet wordt gerealiseerd blijft de kwetsbaarheid van ICT bestaan doordat ICT in grote mate afhankelijk is van enkele sleutelfunctionarissen	75%	€ 300.000 – € 500.000	Dit risico wordt bij de volgende update samengevoegd met onderstaand risico tot het volgende risico: <i>besluitvorming over samenwerking vraagt onderbouwing die deels gebaseerd is op verwachtingen over de toekomst. Er kunnen, zowel bij een go als no go, onverwachte risico's ontstaan.</i> De verwachte maximale omvang schatten wij in op € 500.000. Door kwaliteit boven snelheid te verkiezen willen wij dit risico beheersen. De kans dat dit risico zich manifesteert schatten wij op 40%.
Beslissing over de samenwerking ICT-gebied op basis van tijdsdruk en onvolledige informatie	50%	€ 100.000 – € 800.000	Zie risico hierboven.
Dat de BNG de vermogens- instandhoudings-	5%	€ 23.000.000	De garantstelling geeft risico's. Onderzoek naar vermindering heeft plaatsgevonden. Garantstelling wordt in

verklaring in roept ten aanzien van Sportstad BV			de volgende update verwerkt overeenkomstig het raadsbesluit herfinanciering Sportstad van juni 2017.
Dat de geraamde opbrengsten grondexploitaties niet worden gerealiseerd, rekening houdend met de bestaande voorzieningen	20%	€ 5.050.900	Per complex wordt een risicoanalyse uitgevoerd en waar nodig een voorziening getroffen of wordt een deel van de boekwaarde afgeboekt. Eind 2017 worden procesafspraken voor de risicoanalyse per complex gemaakt.
Overdracht van watergangen aan Wetterskip niet gerealiseerd, waardoor er ongedekte kosten zijn voor het baggeren. Tevens loopt de gemeente een risico voor onterecht geclaimde BTW, ook over de afgelopen jaren.	99%	€ 195.000 – € 400.000	Provinciebreed wordt met alle gemeentes, fiscaal adviseurs/ belastingdienst en het Wetterskip overleg gevoerd over een definitieve en de volledige overdracht van het waterbeheer. Na het opmaken van het risicoprofiel in mei, is dit risico gemuteerd en financieel verwerkt in het verzamelbesluit 2017-2. Bij de volgende risico-update zal dit risico verdwijnen.
APPA – Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers De gemeente Heerenveen heeft voor alle (ex-) wethouders een verzekering afgesloten bij Loyalis om hiermee de verplichte pensioenen te kunnen uitbetalen. Door schommelende rentes verschilt de jaarlijkse storting van de gemeente in de hiervoor ingestelde voorziening. Bij een hoge rente hoeven we minder geld te storten om onze verplichtingen na te komen. Bij een lage rente werkt dit omgekeerd.	50%	€ 250.000 – € 500.000	1. Toepassing risicomanagement: door toevoegen van de voorziening APPA in NARIS (gezien de mutaties in de benodigde voorziening is het wenselijk dat dit gedurende het hele jaar in beeld is). Hiervoor is NARIS het aangewezen hulpmiddel. 2. Periodieke controles onder andere door het vergelijken van de berekeningen van Loyalis en de jaarlijkse betalingen van ons aan de (ex) wethouders.
Oplopende subsidietekort Wsw doordat eventuele CAO stijging van de lonen niet wordt gecompenseerd door de rijksbijdrage	50%	€ 700.000	De CAO-Wsw loopt tot en met 2018. Tot die tijd wordt de CAO gecompenseerd door de rijksbijdrage. Niet helder is of dit ook na 2018 het geval blijft.

Lagere uitkering uit het gemeentefonds.	50%	€ 1.000.000	Verantwoorden en bijsturen in de perspectiefnota, begroting, jaarrekening en/of verzamelbesluiten. Jaarlijks is er een kans op een hogere of lagere algemene uitkering. De oorzaak daarvan is de omvang en de verdeling van het gemeentefonds door de Rijksoverheid. Dit is een structureel risico waarop de gemeente geen invloed heeft. De gevolgen zijn meer of minder financiële middelen voor uitvoering van gemeentelijke overheidstaken. Gezien de positieve ontwikkeling van het gemeentefonds zullen wij de kans van optreden bij de volgende update verlagen naar 10%.
Mogelijk effect van kostenverhoging van de jeugd als gevolg van nieuwe vormen van inkoop - arrangementsfinanciering	40%	€ 800.000	Het monitoren van het zorggebruik als de gemiddelde prijs per traject. En het monitoren van het resultaat per traject van de zorgaanbieder.

Tabel 4: Top 10 grootste risico's

2.2 Financiële kengetallen

<i>Kengetallen</i>	REK	BEGR	BEGR	BEGR	BEGR	BEGR
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Netto schuldquote	78,4%	116,0%	85,3%	85,7%	83,2%	81,9%
Netto schuldquote (gecorrigeerd)	78,2%	115,9%	85,1%	85,5%	83,0%	81,7%
Solvabiliteit	17,4%	8,2%	18,8%	18,5%	18,5%	18,2%
Grondexploitatie	22,2%	23,3%	17,0%	15,5%	14,8%	14,1%
Structurele exploitatieruimte	17,0%	0,9%	0,9%	1,9%	2,2%	2,3%
Belastingcapaciteit	99,3%	100,6%	102,8%	104,0%	105,4%	106,8%

Tabel 5: Financiële kengetallen

Netto schuldquote

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Indien de netto schuldquote boven de 100% ligt spreekt men van een hoge gemeenteschuld. Hoger dan 130% betekent dat gemeenten wordt geadviseerd direct maatregelen te treffen om de schulden te verminderen. De netto schuldquote laat voor het komende meerjarenperspectief een dalende trend zien. Op basis van onze langjarige liquiditeitsprognose zet deze trend zich daarna ook voort.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Op die manier wordt duidelijk

in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. Het aandeel verstrekte leningen is stabiel en zeer gering. De uitkomsten hiervan zijn in lijn met de netto schuldquote zonder dat deze gecorrigeerd is voor verstrekte leningen.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen op lange termijn te voldoen. Bij een ratio kleiner dan 20% heeft een gemeente zijn bezit zeer zwaar belast met schuld. Het licht staat dan op rood. Normaal bevindt de ratio van een gemeente zich tussen de 20% en 70%. De solvabiliteit is stabiel en schommelt rond de 18,5%.

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale baten. Grondexploitaties kunnen een forse impact hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen. Als gevolg van de oplopende verkopen in het grondbedrijf daalt dit percentage de komende jaren fors.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn. In het komende meerjarenperspectief zien we op begrotingsbasis een meer dan verdubbeling van de structurele exploitatieruimte.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de lokale lastendruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. De uitkomsten laten zien dat wij boven het landelijk gemiddelde uitkomen. De stijging van de lasten wordt uitsluitend veroorzaakt door een stijging van de rioolheffing. Het is onduidelijk of wij voor de komende jaren inderdaad boven het landelijk gemiddelde uitkomen aangezien de vergelijkende cijfers voor het landelijk gemiddelde op hetzelfde niveau zijn gebleven als de begroting 2017

Conclusie uitkomsten kengetallen

Als gevolg van een wijziging in de financiële administratie zijn de omvang van de baten en lasten gewijzigd ten opzichte van de jaren 2016 en 2017. De uitkomsten over deze jaren zijn dan ook lastiger te vergelijken met de cijfers voor de komende jaren. Wat wij echter zien is dat in alle gevallen de uitkomsten een positieve trend laten zien. Een teruglopende schuld, gunstige verkoopresultaten en een solide en sluitende begroting dragen hier sterk aan bij.